

А. А. Лиман

АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ, ВКЛЮЧЕНИМИ ДО ГРУПИ ПОСИЛЕНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ УВАГИ ЗІ СЛУЖБОВИХ ПРИЧИН

Запропоновано алгоритм психопрофілактичної роботи (протокол) з військовослужбовцями Національної гвардії України, включеними до групи посиленої психологічної уваги, “службового” напрямку. Визначено, що психопрофілактичні заходи цього напрямку проводяться на трьох рівнях, зокрема, адміністративно-організаційному, що здійснюють командири військових частин (підрозділів); психологічному – фахівці служби психологічного забезпечення; “рівний–рівному” – товариші по службі, та в декілька етапів на кожному з них.

Ключові слова: військовослужбовці, Національна гвардія України, службово-бойова діяльність, психопрофілактична робота, групи посиленої психологічної уваги, протоколи.

Постановка проблеми. Специфіка службово-бойової діяльності військовослужбовців Національної гвардії України (НГУ) супроводжується постійним психоемоційним, інтелектуальним та фізичним напруженням, і її головними відмінними рисами є: тривалість і безперервність службових навантажень, наявність стресових ситуацій, підвищений ступінь вітального ризику [1]. Особливо це відбувається в умовах виконання службово-бойових завдань у зоні проведення антитерористичної операції (АТО) та операції Об'єднаних сил (ООС).

За даними військової прокуратури України з початку проведення АТО станом на 01 квітня 2018 р. статус учасника бойових дій отримали майже 326 тис. осіб, серед них кількість небойових втрат у силах сектору безпеки і оборони України становила 10 103 особи, із них 3 784 – безповоротні (самогубств – 554), безпосередньо в районі проведення АТО небойові втрати становили 3 699 осіб, у тому числі 935 – безповоротні. За офіційними даними МОЗ України кількість військовослужбовців – учасників АТО, які перебували у 2015 р. з розладами психіки та поведінки у психіатричних і наркологічних стаціонарах, – 3 791 особа [2].

© А. А. Лиман, 2020

З урахуванням наведеної вище статистики важливого значення набуває проблема ефективної організації психологічної роботи в НГУ. На жаль, нестача належної психопрофілактики негативних особистісних змін, професійна деформація, наслідки екстремальних ситуацій службово-бойової діяльності сьогодні зумовлюють необхідність проведення з військовослужбовцями НГУ психокорекційної роботи. Проте на цей час проблема психокорекційної діяльності психолога НГУ з військовослужбовцями, які віднесені до груп посиленої психологічної уваги (ГППУ), розглядається у повному обсязі тільки у межах медико-психологічної реабілітації військовослужбовців НГУ, які брали участь в ООС (АТО) [3].

Таким чином, питання організації психопрофілактичних заходів та здійснення психокорекційної роботи з військовослужбовцями, включеними до ГППУ, є вкрай важливими й актуальними, але водночас вони не мають ретельного розроблення у керівних документах та методичних розробках, які використовують військові психологи та інші посадові особи під час організації роботи із цим особовим складом НГУ.

Тому виникла необхідність у розробленні алгоритмів (протоколів) організації та

проведення психопрофілактичних заходів, спрямованих на збереження психологічної безпеки особистості, зміцнення та відновлення соціально-психологічного благополуччя, психічного та фізичного здоров'я військовослужбовців, запобігання виникненню у особового складу професійної деформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Робота з військовослужбовцями, які потребують психологічної допомоги, здійснюється із суворим дотриманням Конституції України, законів України “Про Національну гвардію України”, “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”, “Про охорону праці”, “Про психіатричну допомогу”, інших законодавчих актів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, наказів, директив командувача Національної гвардії України, Загальної декларації прав людини, міжнародних правових норм, ратифікованих у встановленому порядку та відповідно до “Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України”, затвердженого наказом МВС від 08.12.2016 р. № 1285 [4]. У розділі VII цього Положення визначено основні аспекти проведення психопрофілактики, психологічної допомоги та реабілітації з військовослужбовцями НГУ [4].

На думку О. Урбановича, психопрофілактика – це комплекс заходів, спрямованих на запобігання розвитку психічних розладів шляхом попередження дій на організм хвороботворних, перш за все психотравмуючих чинників; виявлення осіб з ознаками нервово-психічної нестійкості; раннє розпізнавання психічних розладів; запобігання формуванню і хронізації психічних захворювань шляхом проведення лікувально-оздоровчих заходів для співробітників, що цього потребують [5]. Якщо спиратися на думку авторів праць [3, 6], то суб'єктами психопрофілактичної роботи є керівники усіх рівнів, офіцери структур по роботі з особовим складом, психологи психологічної служби НГУ, медичні працівники. Об'єктами психопрофілактичної роботи є військовослужбовці та працівники НГУ, члени їх сімей [6].

Так, з метою забезпечення диференційованого розподілу заходів психопрофілактики ГППУ утворюється шляхом визначення кола осіб (вибірки), які

потребують першочергової психологічної допомоги у зв'язку з особливостями впливу на них стрес-факторів службово-бойової і позаслужбової діяльності [3, 4].

Ґрунтуючись на позиціях, викладених у [3–7], ГППУ можна визначити як категорію осіб, у яких спадкові, особистісні та функціональні чинники, умови розвитку та виховання підвищують імовірність виникнення станів дезадаптації, розвитку нервово-психічних і психосоматичних захворювань, асоціальної (делінквентної) поведінки, що зумовлює зниження ефективності виконання ними професійної (службово-бойової) діяльності. Ця категорія військовослужбовців потребує динамічного психологічного спостереження, особливого регламентування професійної діяльності, надання цільової індивідуальної соціально-психологічної допомоги [6].

На думку О. Папкіна [7], робота з військовослужбовцями ГППУ – це, передусім, система взаємопов'язаних психологічних заходів, які спрямовані на зниження професійної віктимності, і включає в себе: формування установок на особисту безпеку і виживання; зниження схильності до невинного ризику; оволодіння психотехнічними прийомами саморегуляції емоційних станів та зняття страху в небезпечній ситуації діяльності; спеціальне навчання тактиці безпечної поведінки та тренінг пізнавальних якостей; соціально-психологічний тренінг, спрямований на зниження рівня конформності, сугестивності, особистої нестійкості та розвитку комунікативної компетентності; позбавлення від професійно-віктимних якостей за допомогою індивідуальних психологічних консультацій і організація психологічної допомоги військовослужбовцям у роботі над собою; зниження групової віктимності на основі комплектування груп з урахуванням психологічної сумісності, підвищення згуртованості і взаєморозуміння, організованості спільної діяльності [7].

Військовослужбовців, віднесених до ГППУ, залежно від підстав їх зарахування умовно розподіляють за такими напрямками психопрофілактики (ст. 5) [4]: службові; службово-дисциплінарні; сімейно-побутові; соціально-психологічні; психологічні.

Оскільки кількість військовослужбовців НГУ, які виконували службово-бойові завдання

в екстремальних (бойових) умовах з підвищеним ризиком для життя та здоров'я під постійним впливом стресогенних факторів, різко зросла у зв'язку з війною на сході України і досі продовжує збільшуватися, тому найпоширенішою можна вважати психопрофілактичну роботу саме "службового" напрямку.

Мета статті – розробити алгоритм проведення психопрофілактичної роботи (протокол) з військовослужбовцями НГУ, включеними до ГППУ зі службових причин на різних рівнях здійснення психологічного супроводу.

Виклад основного матеріалу. Психопрофілактичні заходи з військовослужбовцями НГУ, що включені до ГППУ зі службових причин, проводяться на трьох рівнях: адміністративно-організаційному, що здійснюють командири військових частин (заступники командирів по роботі з особовим складом); психологічному – психологи служби психологічного забезпечення; "рівний-рівному" – товариші по службі.

На адміністративному рівні психологічного супроводу здійснюються заходи профілактики, в яких формуються відповідні компетенції та психологічні якості, визначається необхідність занесення військовослужбовців до ГППУ. Командир військової частини на цьому етапі:

1) контролює проведення заходів "Протокол дій з військовослужбовцями, зарахованими до ГППУ, які виконували завдання служби в екстремальних умовах з підвищеним ризиком для життя та здоров'я під постійним впливом стресогенних факторів";

2) перевіряє і контролює проведення заходів щодо визначення готовності до ризику у всіх військовослужбовців, які направляються до зони бойових дій;

3) забезпечує суворе дотримання термінів проведення заходів психопрофілактики (дебрифінг, декомпресія) з особовим складом у безпечному для життя та здоров'я місці, якщо це дозволяє обстановка;

4) контролює наявність планів (зміст і строки) та реалізацію заходів психологічної профілактики виникнення негативних психічних реакцій та станів, які виникають унаслідок участі у бойових діях;

5) забезпечує виділення часу (за можливості включення до розпорядку дня), особового складу та матеріально-технічної бази для проведення заходів, у тому числі й моніторингового психодіагностичного обстеження;

6) забезпечує взаємодію між психологами, командирами підрозділів та інших служб (відділень) з приводу доцільності залучень окремих військовослужбовців до діяльності в екстремальних (бойових) умовах для раннього виявлення у них негативної симптоматики (негативних психічних станів, ознак дезадаптації).

Крім того на адміністративному рівні командир військової частини (підрозділу) здійснює заходи, що безпосередньо стосуються військовослужбовців, віднесених до ГППУ, а саме:

– затверджує списки військовослужбовців, зарахованих до ГППУ, які надані психологом;

– затверджує план заходів з ГППУ і забезпечує виділення часу та особового складу для проведення вказаних заходів;

– видає, за необхідності, наказ по військовій частині про внесення військовослужбовців до групи служби без зброї;

– контролює внесення відповідних змін в організацію умов несення служби згідно з рекомендаціями психолога;

– надає, у разі можливості, час на відпочинок (відпустку, відновлювання, реабілітацію) або звільняє окремих військовослужбовців від виконання службових обов'язків на визначений термін у зв'язку з виникненням у них негативних психічних реакцій під час виконання службово-бойових завдань (СБЗ);

– організовує проведення заходів психологічного забезпечення зі 100 % підлеглого особового складу, який повернувся до пунктів постійної (тимчасової) дислокації після виконання СБЗ в екстремальних (бойових) умовах;

– формує у військовому колективі атмосферу шанобливого ставлення до учасників бойових дій;

– контролює і забезпечує можливість військовослужбовцям (залежно від рівня командира), зарахованим до ГППУ, відвідувати заплановані профілактичні (психокорекційні) заходи та відповідних фахівців для надання їм консультацій (лікар-психіатр, юрист, офіцер по роботі з особовим складом);

– за потреби направляє (за поданням психолога) військовослужбовців на медико-психологічну реабілітацію у заклади охорони здоров'я;

– за потреби направляє (за поданням психолога) військовослужбовців до відомчих поліклінік (лікувальних закладів) для проходження ВЛК;

– затверджує рішення (аргументований висновок) про виключення військовослужбовця з ГППУ, надане психологом.

Окрім цього на адміністративному рівні заступник командира по роботі з особовим складом (командир підрозділу) здійснює заходи, призначені для закріплення психологічного ефекту, досягнутого в ГППУ, а саме:

1) вносить відповідні зміни, що рекомендовані психологом, в організацію умов несення служби військовослужбовців, виключених із ГППУ; вносить відповідні обмеження щодо залучення військовослужбовців до виконання СБЗ в екстремальних умовах;

2) постійно здійснює моніторинг (бесіди, спостереження) психічного стану військовослужбовців під час виконання СБЗ для запобігання виникненню або посиленню негативної симптоматики, у разі її виявлення повідомляє (направляє до) психолога.

Наступним рівнем психологічного супроводу службового напрямку є *психологічний* (здійснюють психологи служби психологічного забезпечення), який реалізується у кілька етапів.

Психологи служби психологічного забезпечення НГУ здійснюють заходи профілактики, в яких формуються відповідні компетенції та психологічні якості, визначається необхідність віднесення військовослужбовців до ГППУ, а саме вони:

1) організують і проводять заходи з військовослужбовцями “Протокол дій з військовослужбовцями, зарахованими до ГППУ, які виконували завдання служби в екстремальних умовах з підвищеним ризиком для життя та здоров’я під постійним впливом стресогенних факторів”;

2) у години проведення психологічних лекторіїв з особовим складом роз’яснюють про можливі особистісні зміни і проблеми в адаптації до екстремальних умов та реадaptaції після виконання завдань у таких умовах в учасників бойових дій [8];

3) планують і проводять заходи з формування психологічної готовності до ризику, стресостійкості у військовослужбовців, які будуть виконувати СБЗ в екстремальних умовах [9];

4) сприяють підвищенню рівня психологічної культури військовослужбовців, навчають їх прийомам першої психологічної допомоги (самопоміги), заходам

психологічної підтримки, саморегуляції психоемоційного стану [10];

5) надають практичні рекомендації командирам підрозділів щодо добору особового складу варт, військових нарядів, бойових груп, екіпажів, а також проведення з особовим складом заходів психологічної підготовки;

6) проводять дебрифінг з військовослужбовцями, які зазнали впливу психотравмуючих факторів протягом перших 3 діб [від 24 годин після прибуття в пункт постійної (тимчасової) дислокації до 72 годин];

7) направляють особовий склад, що виконував завдання в екстремальних умовах, на психологічну реабілітацію за програмою “Психологічна декомпресія” протягом 3-5 діб, але не пізніше ніж 3 доби після прибуття особового складу до пункту постійної дислокації;

8) контролюють максимально можливу залученість особового складу, який повинен пройти групові первинні психопрофілактичні (психокорекційні) заходи [10, 11];

9) проводять індивідуальні бесіди, спостереження, психодіагностику для визначення проблеми та доцільності зарахування військовослужбовця до ГППУ; за потреби направляють на консультації до лікаря загальної практики, лікаря-психіатра;

10) підготовляють й оформлюють списки військовослужбовців, зарахованих до ГППУ, для затвердження їх у командира.

Психологи служби психологічного забезпечення здійснюють такі заходи, які безпосередньо стосуються військовослужбовців, віднесених до ГППУ.

1. Підготовляють й оформлюють план психокорекційної роботи з військовослужбовцями для подолання виявленої проблеми (індивідуальної та групової роботи).

2. Розробляють розпорядження щодо місця, дати та часу проведення заходів психокорекційної роботи з військовослужбовцями, зарахованими до ГППУ; доводять його до командирів підрозділів.

3. У разі відсутності військовослужбовців, що залучаються до запланованих заходів, уточнюють причини відсутності і за потреби доповідають командирі про необхідність проведення додаткових заходів.

4. Надають рекомендації командирам підрозділів щодо внесення відповідних змін в організацію умов несення служби.

5. Вносять пропозиції командирів щодо надання військовослужбовцям часу на відпочинок (відпустка, реабілітація) або звільнення окремих військовослужбовців від виконання службових обов'язків на визначений термін.

6. Своєчасно і в повному обсязі проводять заплановані заходи психопрофілактичної роботи з військовослужбовцями, зарахованими до ГППУ, (у тому числі тренінг відновлення психологічної безпеки особистості – ПБО), щодо гармонізації психічного стану, відновлення емоційної і цільової саморегуляції, надання допомоги у разі переживання горя, за окремих симптомів ПТСР (труднощі засинання, розслаблення тощо), надають необхідну психологічну підтримку [9–12].

7. Проводять заходи реадaptaції після виконання завдань в екстремальних умовах, у тому числі і в родинному житті (індивідуальні та сімейні консультації).

8. Проводять поточний моніторинг психічного стану в ході здійснення профілактичних заходів у ГППУ у військовослужбовців за допомогою психодіагностичних методик з автоматизованих психодіагностичних комплексів (АПК) “Травма”, “Безпека”, візуальну психодіагностику, бесіди, проєктивні методики [8, 12, 13, 14].

9. За потреби закріплюють за військовослужбовцем, віднесеним до ГППУ, наставників (товаришів по службі) для контролю динаміки негативного психічного стану, постійної емоційної підтримки, надання першої психологічної допомоги, повідомлення про значне погіршення психічного стану військовослужбовця; контролюють роботу наставника (навчають, консультують).

10. Направляють на консультації до лікаря загальної практики та лікаря-психіатра (у разі сформованого симптомокомплексу ПТСР, наявності вираженої невротичної, депресивної, суїцидальної симптоматики), а також на реабілітацію до закладів охорони здоров'я МВС та НГУ.

11. Проводять контрольне психологічне обстеження щодо досягнення цілей психопрофілактичної роботи в ГППУ для прийняття рішення щодо можливого виключення / продовження терміну перебування у ГППУ / спрямування на реабілітацію у заклади охорони здоров'я / направлення на ВЛК.

12. Формують аргументований висновок психолога щодо виключення

військовослужбовців з ГППУ, який містить у собі зміст проведених психологічних заходів з результатами психологічного вивчення, що свідчать про стабілізацію та поліпшення психічного стану.

Заходи, що призначені для закріплення ефекту, досягнутого в ГППУ, психологи служби психологічного забезпечення НГУ відпрацьовують такі.

1. Надають командирів пропозиції щодо обсягу службового навантаження на військовослужбовців після відновлення їх стресостійкості (за даними АПК “Безпека”, “Травма”) та реадaptaції (за даними власних спостережень та спостережень командирів, наставників). За потреби рекомендують обмеження щодо виконання СБЗ в екстремальних умовах [8, 12].

2. Здійснюють моніторинг (мінімум один раз у півріччя) психічного стану військовослужбовців, що були виключені з ГППУ, з метою запобігання виникненню ПТСР та інших ускладнень.

Психологічний супровід рівня, що має назву “рівний–рівному” (товариші по службі), здійснюється постійно і включає в себе такі заходи:

– надавати емоційну підтримку військовослужбовцям, які переживають складні життєві обставини; бути уважними до загострення негативної симптоматики у військовослужбовців, які переживають значні сімейно-побутові проблеми, повідомляти про них командира підрозділу та психолога частини [10, 11];

– надавати безпосередню допомогу та підтримку військовослужбовцям, які переживають складні життєві обставини [10, 11].

Висновки

1. Досвід організації психологічної роботи в НГУ свідчить, що серед особового складу є військовослужбовці, які потребують посиленої психологічної уваги та першочергової психологічної допомоги у зв'язку з особливостями впливу на них стресогенних факторів службової і позаслужбової діяльності. Своєчасна профілактика і коригування психологічних станів, відхилень у поведінці, негативного ставлення до служби таких осіб сприятиме запобіганню надзвичайним подіям серед особового складу, підвищенню рівня ПБО та адаптаційних можливостей до умов

службово-бойової діяльності, збереженню психічного та фізичного здоров'я, запобіганню службовому та побутовому травматизму.

2. Діяльність посадових осіб щодо психологічної допомоги військовослужбовцям, формування ГППУ та робота з військовослужбовцями, які до неї віднесені, є як окремими завданнями психологічної роботи з особовим складом, так і складовими майже всіх інших її завдань. Заходи психопрофілактичної роботи з військовослужбовцями, зарахованими до ГППУ, проводяться на трьох рівнях: адміністративно-організаційному, що здійснюють командири військових частин (заступники командирів по роботі з особовим складом); психологічному – психологи служби психологічного забезпечення; “рівний–рівному” – товариші по службі.

3. Заходи, які організують і проводять командири та психологи, умовно поділені на три рівні: 1) заходи, які спрямовані на первинну профілактику станів, особливостей, за якими військовослужбовців відносять до ГППУ; 2) заходи, які проводяться безпосередньо під час перебування військовослужбовця у ГППУ і спрямовані на гармонізацію стану чи розвитку його особистості; 3) заходи, які спрямовані на закріплення досягнутого ефекту під час перебування військовослужбовця у ГППУ, перевірку його стійкості, профілактику повторного потрапляння військовослужбовця до ГППУ.

Заходи, які здійснюються товаришами по службі, проводяться на постійному рівні.

4. Для ефективного проведення психологічної роботи з особами, віднесеними до ГППУ, які виконували завдання служби в екстремальних (бойових) умовах з підвищеним ризиком для життя та здоров'я під постійним впливом стресогенних факторів, доцільно дотримуватися запропонованого протоколу, враховуючи особливості ситуації у кожному конкретному випадку, керуючись принципом індивідуального підходу, використовуючи сучасні здобутки у галузі наукової та практичної психології.

Надалі планується розробити алгоритми психопрофілактичної роботи (протоколи) з військовослужбовцями, включеними до груп посиленої психологічної уваги, за такими умовними напрямками: службово-

дисциплінарний, сімейно-побутовий, соціально-психологічний та психологічний.

Перелік джерел посилання

1. Прикладна психологія службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку : підручник / І. І. Приходько та ін. Харків : НАНГУ, 2016. 334 с.

2. Богомолець О. В., Пінчук І. Я., Ладик-Бризгалова А. К. Поширеність та структура посттравматичних психічних порушень в учасників бойових дій. *Архів психіатрії*. 2016. № 2 (22). С. 11–15.

3. Психологічна робота з військовослужбовцями – учасниками АТО на етапі відновлення : метод. посіб. / О. М. Кокун та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.

4. Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України : МВС України ; Наказ, Положення, Перелік від 08.12.2016 № 1285. *Офіційний вісник України*. 2017. № 13. Ст. 133.

5. Современная военная психология : хрестоматия / сост. А. А. Урбанович. Минск : Харвест, 2003. 576 с.

6. Чепур О. М., Наконечний В. Д., Петухов В. Е. Форми і методи надання психологічної допомоги та здійснення психокорекційної роботи у військових частинах, установах і закладах ЗС України. Київ, 2013. 54 с.

7. Папкин А. И. Личная безопасность сотрудников органов внутренних дел. Тактика и психология безопасной деятельности. Москва : Академия МВД России, 1996. 243 с.

8. Колесніченко О. С. Засади бойової психологічної травматизації військовослужбовців Національної гвардії України : монографія. Харків : Бровін О.В., 2018. 488 с.

9. Лиман А. А. Психотренінгова програма формування психологічної готовності військовослужбовців Національної гвардії України до ризику у службово-бойовій діяльності. *Честь і закон*. 2020. № 1 (72). С. 59–65.

10. Колесніченко О. С., Мацегора Я. В., Приходько І. І. Психологічна само- та взаємодопомога військовослужбовцям Національної гвардії України в умовах ведення бойових дій : посібник / за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2016. 108 с.

11. Приходько І. І., Колесніченко О. С., Мацегора Я. В. Засоби психологічної підтримки військовослужбовців при виконанні

службово-бойових завдань в екстремальних умовах. *Вісник Національного університету оборони України*. Київ, 2016. Вип. 1 (47). С. 58–64.

12. Приходько І. І. Засади психологічної безпеки персоналу екстремальних видів діяльності : монографія. Харків : Акад. ВВ МВС України, 2013. 745 с.

13. Автоматизація професійного психологічного відбору кандидатів на військову службу у Національну гвардію

України : монографія / Я. В. Мацегора та ін. ; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2020. 340 с.

14. Приходько І. І. Оцінка та прогнозування ефективності професійного психологічного відбору курсантів різних спеціальностей вищого військового навчального закладу : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.09. Харків, 2000. 19 с.

Стаття надійшла до редакції 06.10.2020 р.

УДК [159.9.07+331.461]:355/351.74

А. А. Лиман

**АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОПРОФИЛАКТИЧЕСКОЙ РАБОТЫ
С ВОЕННОСЛУЖАЩИМИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ УКРАИНЫ, КОТОРЫЕ
ВКЛЮЧЕНЫ В ГРУППУ ПОВЫШЕННОГО ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ВНИМАНИЯ
ПО СЛУЖЕБНЫМ ПРИЧИНАМ**

Предложен алгоритм психопрофилактической работы (протокол) с военнослужащими Национальной гвардии Украины, зачисленными в группу повышенного психологического внимания, "служебного" направления. Определено, что психопрофилактические мероприятия этого направления проводятся на трех уровнях, таких, как административно-организационный, который осуществляют командиры воинских частей (подразделений), психологический – специалисты службы психологического обеспечения; "равный-равному" – сослуживцы, и в несколько этапов на каждом из них.

Ключевые слова: военнослужащие, Национальная гвардия Украины, служебно-боевая деятельность, психопрофилактическая работа, группы повышенного психологического внимания, протоколы.

UDC [159.9.07+331.461]:355/351.74

A. Lyman

**ALGORITHM OF CONDUCTING PSYCHOPROPHYLACTIC WORK WITH MILITARY
PERSONNEL OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE, WHICH ARE INCLUDED IN THE GROUP
OF INCREASED PSYCHOLOGICAL ATTENTION, FOR SERVICE REASONS**

The article is devoted to the development of an algorithm of conducting psychoprophylactic work (protocol) with military personnel of the National Guard of Ukraine, included in the groups of enhanced psychological attention, for service reasons at different levels of psychological support.

The definition of "psychoprophylaxis" is given. The main grounds for enrollment of military personnel in the group of enhanced psychological attention are given: service, service-disciplinary, family-domestic, social-psychological, psychological. It is determined that psychoprophylactic work of the "service" direction can be considered the most common.

The subjects of psychoprophylactic work with military personnel enrolled in the group of enhanced psychological attention are a psychologist, a commander and a military staff. Psychoprophylactic measures with military personnel of the National Guard of Ukraine, included in the group of enhanced psychological attention for service reasons are carried out at three levels: administrative (carried out by commanders of military units); psychological (specialists of the psychological support service); "Peer-to-peer" (colleagues).

Activities organized and conducted by the commander and the psychologist are divided into three levels: measures aimed at the primary prevention of conditions and features in which military personnel are referred to the group of enhanced psychological attention; activities that are carried out directly during the stay of the military personnel in the groups of enhanced psychological attention and are aimed at harmonizing the condition or development of the serviceman's personality; measures aimed at consolidating the effect achieved during the stay of the military personnel in the group of enhanced psychological attention and prevention of re-entry of the military personnel into the group of enhanced psychological attention. Activities carried out by comrades-in-arms are held at a permanent level.

Keywords: *military personnel, National Guard of Ukraine, military service, psychoprophylactic work, groups of enhanced psychological attention, protocols*

Лиман Анастасія Андріївна – науковий співробітник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0001-5484-3378>